

УДК 343.2/.7:343.9(477)
ББК 67.408+67.51 (4Укр) я7
П 83

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка (протокол № 9 від 29 квітня 2016 року)

П 83 **Протидія злочинності в Україні: кримінально-правові та кримінологічні аспекти** : матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Миколаїв, 26 травн. 2016 р.) ; упоряд. д.ю.н., доц. Є.О. Письменський. – Миколаїв : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2016. – 244 с.
ISBN 978-617-616-069-4

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнського науково-практичного семінару, присвяченого розгляду теоретичних та прикладних проблем кримінального права, кримінології та суміжних галузей науки, що проходив 26 травня 2016 року в м. Миколаєві.

Для науковців, викладачів, курсантів і студентів вищих навчальних закладів юридичного профілю, а також усіх, хто цікавиться сучасними проблемами правової науки.

УДК 343.2/.7:343.9(477)
ББК 67.408+67.51 (4Укр) я7

Тези доповідей публікуються в авторській редакції. Їхній зміст відображає персональну позицію учасника семінару.

ISBN 978-617-616-069-4

© ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2016
© Автори, 2016

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287-93-%D0%BF>

3. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25 – 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print1449169133706098>

4. Коментар до ст. 246 Кримінального кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/243.php>

5. Глотова О.В. Правовий режим охорони лісів і лісових ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apdp.in.ua/v25/95.pdf>

Ю.В. Гродецький

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права № 1
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків)

СПОРТСМЕНИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ПЕРЕДБАЧЕНІ СТ. 369-3 КК

Законом України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» від 3 листопада 2015 р. № 743-VIII КК України було доповнено новою статтею 369-3 («Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань»). У ній передбачена відповідальність за два відносно самостійних злочини, ознаки яких окреслені у ч. 1 та ч. 3 цієї статті. Коло суб'єктів вказаних злочинів визначено у примітці до даної статті таким чином: «Суб'єктом правопорушень у цій статті є особи, зазначені в частині другій статті 17 Закону України "Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань"».

Відразу звертає на себе увагу словосполучення «правопорушень у цій статті». У ч. 2 ст. 1 КК передбачено, що Кримінальний кодекс України визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами. Про правопорушення нічого не вказано. Зрозуміло, що злочин є видом правопорушення, але законодавчий акт має оперувати точною термінологією. Крім того, у КК поняття правопорушення вживається у розумінні саме іншого, не злочинного діяння. Так, у ч. 2 ст. 78, ч. 5 ст. 79, ч. 5 ст. 83 КК йдеться про правопорушення, що потягли за собою адміністративні стя-

гнення. У зв'язку з цим вказівка у примітці до ст. 369-3 КК на правопорушення, а не на злочини, є помилковою.

Неточною є й вказівка на суб'єкта, що вживається в однині. Вже говорилося вище, що у ст. 369-3 КК передбачена відповідальність за два злочини, кожний з яких має свою специфіку, що обумовлює відмінність не тільки у ознаках об'єктивної сторони злочинів, але й у характеристиках суб'єктів. Це означає, що коло суб'єктів цих злочинів не може обмежитись вказівкою на одну особу, мова повинна йти про декількох осіб.

Вказана примітка відсилає до ч. 2 ст. 17 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань», де передбачені такі приписи: «Суб'єктами відповідальності за корупційні правопорушення, що впливають на результати офіційних спортивних змагань, є особи, зазначені в частині третій статті 6 цього Закону, які вчинили корупційне правопорушення; особи, які порушили заборону, встановлену в частині четвертій статті 8 цього Закону; особи, які примушували чи підбурювали цих суб'єктів до правопорушень або вступили з ними у змову». У примітці до ст. 369-3 КК вказано, що для визначення кола суб'єктів злочинів мають значення не всі положення ч. 2 ст. 17 Закону, а лише характеристика осіб, що там передбачені. Отже, слід виокремити три групи осіб: 1) особи, зазначені в ч. 3 ст. 6 цього Закону, які вчинили корупційне правопорушення; 2) особи, які порушили заборону, встановлену в ч. 4 ст. 8 цього Закону; 3) особи, які примушували чи підбурювали цих суб'єктів до правопорушень або вступили з ними у змову.

Третя група розрахована на загальних суб'єктів злочинів, тому не повинна мати відношення до спортсменів як спеціальних суб'єктів злочинів.

Друга група відсилає до ч. 4 ст. 8 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» такого змісту: «Спортсменам, особам допоміжного спортивного персоналу, які беруть участь у спортивному змаганні, посадовим особам у сфері спорту забороняється розміщувати ставки на спорт щодо результатів офіційного спортивного змагання, в якому вони або їхня команда беруть участь». Отже, суб'єктами злочинів, що передбачені ст. 369-3 КК, можуть бути спортсмени, які порушили заборону розміщувати ставки на спорт щодо результатів офіційного спор-

тивного змагання, в якому вони або їхня команда беруть участь. Такі заборони можуть порушити будь-які спортсмени.

На відміну від другої та третьої груп перелік суб'єктів злочинів для першої групи має певні обмеження для спортсменів. Даний перелік встановлюється за допомогою двох показників. По-перше, це особи, що передбачені ч. 3 ст. 6 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» (перший критерій). По-друге, до таких осіб можуть належати лише ті, що вчинили корупційне правопорушення (другий критерій). Відсутність хоча б одного критерію виключає можливість віднесення певних осіб до першої групи.

Спортсмени відповідають першому критерію, тому що в ч. 3 ст. 6 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» є пряма вказівка на них. У абз. 11 ч. 1 ст. 1 Закону навіть наведено визначення, відповідно до якого спортсмен – це фізична особа, яка систематично займається певним видом (видами) спорту, визнаним в Україні, та бере участь у спортивних заходах.

Другий критерій вимагає з'ясування ознак корупційного правопорушення. У абз. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII під корупційним правопорушенням розуміють діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Корупція – використання особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей (абз. 6 ч. 1 ст. 1 цього ж Закону). В обох визначеннях є вказівка на перелік осіб, що передбачений у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції».

Отже, до суб'єктів злочинів першої групи належать лише ті спортсмени, які мають ознаки, що передбачені у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Аналіз вказаних законодав-

чих приписів дозволяє зробити висновок, що у них йдеться про три категорії осіб: 1) службові особи; 2) особи, які не є службовими, але надають публічні послуги; 3) особи, які не є службовими та які виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією. Зрозуміло, що спортсмени належать до третьої категорії осіб. Звідси випливає, що спортсмени як суб'єкти злочинів першої групи, – це особи, які уклали договори з підприємством, установою, організацією.

Як вже зазначалось вище, спортсменом визнається фізична особа, яка, зокрема, систематично займається певним видом (видами) спорту. Відповідно до абз. 11 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року № 3808-XII спорт має такі напрями: дитячий спорт, дитячо-юнацький спорт, резервний спорт, спорт вищих досягнень, професійний спорт, спорт ветеранів, олімпійський спорт, неолімпійський спорт, спорт інвалідів тощо. У цьому Законі визначені ознаки кожного виду спорту, але лише окремі з них пов'язані з укладанням договору (контракту): 1) спорт вищих досягнень (ч. 7 ст. 37 Закону), 2) професійний спорт (ч. 3 ст. 38 Закону). Всі інші види спорту можуть здійснюватись без цієї умови. У зв'язку з цим виникає питання: чи можуть бути суб'єктами злочинів, що передбачені ст. 369-3 КК, спортсмени, які здійснюють діяльність у інших видах спорту, крім професійного та спорту вищих досягнень? Якщо дотримуватись положень законодавства, то відповідь повинна бути негативною.

Утім таке рішення викликає сумніви. Закон України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» спрямований на запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень та порушень, пов'язаних з корупцією у сфері спорту, про що вказано у його преамбулі. Ніяких обмежень щодо видів спорту він не передбачає, а приймати участь у офіційних спортивних змаганнях можуть будь-які спортсмени¹.

¹ Див.: абз. 7 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» та Порядок складання календарних планів фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів, затверджений наказом Міністерства молоді та спорту України від 05 травня 2015 року № 1341 та зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 травня 2015 р. за № 619/27064.